24րդ ՏԱՐԻ — ՔՈՐԵՔ ՇԱԲԱԹ, 25 ՕԳՈՍՏՈՍ 1893 — ԹԻՒ 556

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՀԱՆԱԶԱՏ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒԻՆ
Կ. ՓՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ, ԷՍԿԻ ՓԱՆՔ ՕՍՄԱՆԻ
Ամբաղրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն կա չի դարձուիր

Bureaux du Journal "HAÏRÉNIK"
Galata, ancien local de la Banque Imp. Ottomane

10 ՓԱՐԱՅ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Գուրս համագ ..... 300 ֆր. 75 գր. մէկ թիւ
» » ..... 150 » 40 » »
Տուառներու ..... 300 » 100 » »
» ..... 150 » 50 » »
» ..... 75 » 25 » »
Ցատուկ հրկրագ ..... 300 » 25 ֆրանկ
Փոխատարի ծախքը ամբագրութեան վրայ
(Գուրսի փոխարէն փոսթայի փուլ կ'ընդունուի 100 գրշ.ի տեղ 115 գրշ.)

فائده دن اسکی بانق عمارتی
سنه‌لك اداره سی — خیر یه‌سی

10 ՓԱՐԱՅ

ԹԷ Ի՞ՆՉ ԸՆԵԼ ՊԷՏՔ Է

Կիրասոնի մեր եկեղեցականութեան բարքերու տխուր նկարագիրը մը հրատարակեցինք երէկ։ Մեր Թղթակիցը կը վերջացնէր իր գրութիւնը ըսելով թէ «Ի՞նչ ընել պէտք է ուրեմն ասկէ վերջը այս վատթար դրութենէն ելլելու համար։» կը պատասխանենք աշխարհականներուն. Նախ դուք չէնքով չնորհքով եղէք որպէսզի ձեր քահանաներն ալ այնպէս ըլլան։ Ամէն ժողովուրդ արժանի է այն եկեղեցականութեան զոր ունի։ Հայ ժողովուրդը չկրնար ունենալ լաւագոյն եկեղեցականութիւն մը մինչեւ որ իր բարոյականութիւնն ալ, կրթութիւնն ալ, զարգացումն ալ լաւագոյն չըլլան։ Եկեղեցականութիւնը ժողովրդին մէջէն կ'ելլէ. ուրեմն ինչպէս ժողովուրդ այնպէս ալ եկեղեցականութիւն։

Մեր Թղթակցին գանգատներուն վերջինը առնենք։ Երկու հոգեհանգիստ կը կատարուի. հանգուցեալներէն մէկը օգտակար եղած է ընդհանրութեան, բայց իրեն համար քահանան ո՛և է դրուատիք չընէր ծանուցումին մէջ որովհետև զաւակները քիչ դրամ տուած են։ Միւսը թէև հանրութեան չէ ծառայած՝ բայց կ'արժանանայ քահանայական գովեստի վասն զի զաւակները առատաձեռն եղած են։ Կիրասոնի քահանաները իրենք մտանաւորապէս մեղադրելի՞ են այսպիսի անհեթեթ խորութեան մը համար։ Ո՛չ. մեր մէջ ընդհանուր դրութիւն է եկեղեցիին բեմէն դրուատել ունեւորը, քահանաներու աւելի դրամ տուողը։ Ո՞չ ապաքէն ամէն օր կը լսենք եպիսկոպոսներ ու արքեպիսկոպոսներ որք ներբողականներ կը կարդան այնպիսի անձերու համար, մեռնող թէ կենդանի, որք իրենց կեանքին մէջ օգուտ մը չընկալէ զատ ծանօթ են իրենց ըրած չարիքներուվը։ Դրամ տուող աղէկ մարդն ալ, գէշ մարդն ալ հաւասարապէս կը դրուատուին. արդ քանի որ մեր ընդհանուր եկեղեցականութիւնը ներքողականին հիմը դրամը կ'ընդունի, քանի որ մենք աշխարհականքս երկիւղածութեամբ մտիկ կ'ընենք վճարեալ գովեստներուն, ի՞նչ իրաւունքով կրնանք պահանջել որ գաւառացի խեղճ քահանաներ աւելի բարձր բարոյական ունենան քան մեր սրբազանները, մեր ուսում ու կրթութիւն ստացած աշխարհականները։

* * *

Կիրասոնի ժողովուրդը ինչո՞ւ կը մեղադրէ իր քահանաները։ Մեր եկեղեցական կազմակերպութեան չնորհիւ մեր եկեղեցականները մենք կ'ընտրենք։ Երբ եկեղեցիի մը ժողովուրդը աշխարհականի մը քահանայ ձեռնադրուիլը կը պահանջէ, անոր ի՛նչ ըլլալը գիտէ անշուշտ։ Եթէ մարդ մը իր աշխարհականութեան մէջ բարի, առաքինի, անձնուէր, անշահախնդիր է, անշուշտ իր վրայ չեն գար այս բոլոր յատկութիւններուն հակառակ թերութիւնները երբ փիլոնը վրան կը ձգէ։ Անարժան քահանայ մը արդէն աշխարհականութեան մէջ ալ մեծ բան մը չէր արժեր. ղինքը իրեն հոգեւոր հովիւ ընտրող ժողովուրդն ալ անշուշտ իրեն պէս ըլլալու էր որ սիրայօժար խնդրեց անոր քահանայ ձեռնադրուիլը։

* * *

Բայց կիրասոնցի երիտասարդները — խօսքերնիս մանաւանդելով անոնց վրայ — մեղի տալիք պատասխան մը ունին։ Պիտի ըսեն թէ նոր սերունդ մը իր նախորդէն լաւագոյն զարգացում կրնայ ունենալ, բայց որովհետև քահանաները ձեռնադրուած են տասնեակ տարիներ առաջ, և նոր քահանայ ունենալու դիւրութիւն չկայ, ուրեմն իրենք պատասխանատու չեն. ապագային մէջ լաւագոյն ընտրութիւն պիտի ընեն, բայց առ այժմ պէտք է որ ներկան գայթակղելի չըլլայ։

Այս պատասխանին ալ նոյն պատասխանները կուտանք։

Հանրութեան ծառայողի մը հոգեհանգստին ժողովուրդը ի՞նչ թուով ներկայ դտնուեցաւ, և ի՞նչ թուով՝ հանրութեան ո՛և է օգուտ չունեցողի մը պաշտօնին օրը։ Այս պէտք է դիտնալ։ Քահանային առնելիք դասը երկու մեռնողներուն միջեւ ժողովրդին կողմէ դրուած խտրութենէն կախում ունի։ Ուղղութիւնը միշտ ժողովուրդը կուտայ։

* * *

Մեր Թղթակիցը մէկիկ մէկիկ կը թուէ այն մեծ թերութիւնները որք կը վիրաւորեն ժողովրդին կրօնասիրական զգացումները։ Բայց յայտնի է որ եթէ կայ նոր սերունդ մը տարբեր նախորդէն, ան կրնայ այդ ամէնուն դարման տանիլ կարճ միջոցներով։

Պատարագատուայ քահանան «ըստ տեղային յոռի սովորութեան» ձեռքովը քսակ կը ձեւացնէ կուրծքին վրայ, ստակ կը հաւաքէ. յետոյ կը պատարագէ։ — Բայց եթէ ժողովուրդը այդ «ձեռքէ քսակը» պարապ թողու, գործը կը կարգադրուի։ Քահանան վարժութիւնը կը կորսնցնէ, և այն ատեն իրեն ուրիշ միջոց մը ցոյց կը տրուի ապրուստի համար։ Ո՞վ է մեղաւորը եթէ քահանան կը քաջալերուի սերտ յարաբերութիւն հաստատելու դրամին ու պատարագին միջեւ։

Մեր քահանաներուն ապրուստը ժողովրդէն է, ուրեմն ժողովուրդն ալ կրնայ ճնշում բանեցնել անոնց վրայ, պարզապէս իր ձեռքերը գոցելով։ Ու երբ քահանաները տեսնեն թէ իրենց ապրուստի միջոցները կը պակսին այն պատճառով որ քրիստոնէավայել ուղղութեան մը չեն հետեւիր, պիտի հարկադրուին ընթացքին փոխելու։

Այդ փոփոխութեամբ կարելի է գոհանալ մինչև որ հիմնապէս բարի, աղնիւ, առաքինի անձինք քահանայ ձեռնադրուին։

Բայց այս յատկութիւններով օժտուած աշխարհականները կ'ընդունի՞ն քահանայութիւն։ Երբ մենք ազդովին կ'ուզենք մեր ամուսնացեալ քահանաները տգէտ պահել, ամէն ապարեղ անոնց առջեւ գոցել, մութ բացկանութեան աստիճանի իջեցնել, ի՞նչպէս կրնանք յուսալ և պահանջել որ կրթուած ու աղնուացած աշխարհականները այդ դասակարգին մէջ նետուին։

Մենք աշխարհականներս ենք պատասխանատու մեր քահանաներուն բարոյական կացութեան։ Արձանագրենք քահանաներուն ինչպէս ըլլալը, բայց գմեզ մոռցադրենք և ոչ թէ զանոնք։

ՀԱՑ ՈՍԿԵՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

Գ

Մեր նախնեաց ոսկերչութեան մասնաւորութեանց վրայ որոշ գաղափար չունինք. բայց, ինչպէս ըսինք, մեր իգական սեռին անուններէն պատուական քարերու անուններով մկրտած են տոհմային բարեմասնութեան սիրահար տանուտէրներն, և սիրած են ոսկիէն և արծաթէն աւելի՝ ակնախտիղ պատուական ակներ և նմանցուցած մեր գեղեցիկ սեռին։

Ապաքէն, Հայերն ընկերութեան մէջ ընդհանրապէս երկու վիճակ կը ներկայացնէին. մէկ ծայրը մինչեւ բարեմասնութեան կ'երթար, իսկ միւս ծայրը՝ երկբազմութեան կը յանգէր։

Առաջին դասակարգին վերաբերողները իրենց իգական անուններն ադամանդներէն փոխ առած են, նոյնպէս երկրորդ դասակարգին պատկանողներն իրենց իգական անունները ծաղիկներէն դողցած են։ Այսպէս նահապետական դարերու մէջ մեր նախահարք սքանչանալով բնութեան հրաշագան գեղեցկութեան վրայ, իրենց զաւակներու անունները կը դնէին օրուան ժամերու եւ ծաղիկներու անուններով. զոր օրինակ, Շամանդալ, Համասփիւռ, Շուշան, Մանիլակ, Անթառամ, Նարկիզ, Ամպէր, Արմաւենի, Բուրաստիկ, Ծաղկին, Միրանեակ, Շահպարկ, Յասմիկ, Նարդուհի, Շափիւրիկ, Շաղանագ, Սիրվարդ, Վարդուհի, Վարդանոյշ (1), Վարդանոյշ, Վարդենի, Վարդենիկ, Վարդինէ (2), Բրգքմինէ։

Եւ մեր դարաւոր եւ առաքելական եկեղեցին ալ, թէեւ պարզութեամբ փայլած է եւ կը փայլի, բայց պահած է ծաղիկն ու ակունքը, զի խորանը եւ Թաղումը՝ տարուան եղանակներուն զանազան ծաղիկներովը կը զարդարէ, իսկ Ս. Միւռոնը՝ անոնցմով կը բաղադրէ եւ կը նուիրագործէ։ Իսկ եկեղեցւոյ պաշտօնեայներն՝ ականակուռ Թագերով եւ կիտուածազարդ ոսկեհուռ սաղաւարտներով զգեստաւորեալ կը պատարագեն, եւ մենք ականատես եղած ենք յերուսաղէմ, յիզմիածին, յԱղթամար, ի Լիմ, ի Կըտուց, ի Ս. Կարապետ (Գլակայ), յԱկն, ի Ս. Կապան-Մատեն, եւայլն, ազամանդազարդ եւ մարգարտայեռ եպիսկոպոսական այնպիսի հրաշակերտեալ չքմեղաթագերու եւ վակասներու, որ հիացում կ'ազդեն։

(1) Հին ժամանակները դեռ յայտնուած չէր թէ վարդին տեսակը 5600է կը բաղկանայ, ինչպէս որ եւրոպական վերջին ցուցականդէսներէն մէկուն մէջ տեսնուեցաւ։

(2) Արական անուններ ալ կան կրօնական ժողովին կողմանէ վաւերացեալ անուններու ցուցակագրին մէջ, ինչպէս են Վարդ, Վարդազար, Վարդգէս, Վարդեբես, Վարդան։

Տեղ տեղ մեզ կը պատմէին թէ այդ թագերուն վրայի պատուական քարերէն շատը փոխուած են, եւ անոնց տեղ՝ Սէյլան կամ կեղծ քարեր զետեղուած։

Թողունք երուսաղէմի հին լուսարարապետներէն խստապահանջ Բօթուչանցի Գէորգ եպիսկոպոսն, յիշե՛նք միայն Մեղրէկ անուանեալ լուսարարապետն, որ երբ անգամ մը երուսաղէմի օրհնեալ Դանձարանէն դրամ եւ թանկագին իրեղէններ հանել ուզուեր է, սպառնացեր է եւ Դանձարանին դրանը առջեւ տարածուելով՝ «Օ՛ն, անդր, նախ զիս սպաննեցէ՛ք եւ ապա մտէք Դանձարանը» ըսեր է։

* * *

Կը մաածեմ թէ ո՛ր մէկը գաղափարեմ եւ նկարագրեմ Մայրավանքերու մէջ տեսած հին ոսկերչական գեղարուեստից նմոյշներէն, որ այսօր իսկ կրնան գնահատուիլ մասնագէտներէն եւ ճարտար արհեստագործներէն։

Այո՛, բաղդ ունեցած եմ անձամբ տեսնելու քանի՛ քանի՛ հատ ադամանդներով եւ յակինթներով ընդելուզեալ Զաթալթագներ, Վակասներ, Սաղաւարտներ, ոսկի եւ արծաթ Սկիհներ, Խաչեր, Աջեր, Մատնատուփեր, Փրկչական պատկերներ, Սրբոց մասունքներու Պահարաններ, Տապանակներ, Բուրվառներ, Զահեր, Խաչահանգոյտի Թասեր, Ջոցներ, Աչտանակներ, Խապարայը Շուրջառներ, ոսկեհուռ սեղանի Ծածկոցներ, Վարագոյրներ, Թափորի Խաչեղանիներ, Խաչվառներ եւ մանաւանդ յԵջմիածին գտնուած Ս. Գեղարդին վրայի աքանչելագործեստ Խաչը, եւ այս ամենուն վրայ ալ, իրարմէ աւելի կամ նուազ, նախնի հայ ոսկերչութեան նախատիպն եղող արհեստն՝ իր մերկութեանը մէջ պատկերանալով՝ կը փայլի եւ իրաւամբ բարձր ի գլուխ կը հանդիսանայ։

Գեղարուեստի վրայ տեսական գաղափար չունեցող գաւառացի հայ ոսկերիչներն, որոնք բնաւ Վոսփորի ափունքը ոտք դրած չեն, մայրաքաղաքի երես տեսած չունին եւ արհեստին վերաբերող կատարելագործուած զանազան գործիքներ չեն չօչափած, կամ անոնց անուններն իսկ չլսած, անտրտունջ կը չարունակեն իրենց տոհմային հին ոսկերչութիւնը՝ նահապետական գործիքներով։

Ո՞վ չհաւատար թէ, այդ ակնարկեալ գաւառացի ոսկերիչներու նահապետներն էին որոնք բաւական ճարտարութեամբ ամէն տեսակ գործ հնարամտութեամբ կը բանէին եւ կը բանեցնէին իրենց Խալֆաներուն, եւ այսօր մայրաքաղաքներուն մէջ ծնող եւ սնող հայ ոսկերչին ուշն եւ ուրուշը կը գրաւեն։

* * *

Երիզայի արեւմտեան հարաւային կողմը՝ չորս ժամ հեռաւորութեամբ՝ Դարանաղեաց լերան ստորոտը Ս. Թադէոս Առաքեալ Աւազ-Վանքին մէջ է Ս. Լուսաւորչայ վզի խաչը, կամ հիաչէն նշանաքարը, որուն մէջ զետեղուած է Տատտակը։

Այս պատմական մենաստանին մէջ է Դեղձէ անուն Թանկագին հնութիւնը, յորում Ս. Նշանայ մասունքը ամրափակուած է, միապաղաղ, փայլուն եւ ջոյն զդոյն քարերով յեռեալ։

Զեռքի լայնութեամբ եւ երկայնութեամբ է այս նուիրական հնութիւնը, որու վրայ վերի կողմը քանդակուած է Բրիստոսի պատկերը, երկու կողմը զոյգ մը Առաքեալց նկարներով։ Կեդրոնական պատկերին ներքեւը՝ երկու մեծ առիւծ. մէջտեղը զետեղուած է, ըստ աւանդութեան, Ս. Լուսաւորչայ մեծ-ակռան։

Եւրոպայի հնախոյզներու մէջ մեծ հռչակ հանած է այդ սրբազան Թանկագին հնութիւնը, եւ այս պատճառաւ եւրոպացի ճանապարհորդներ քանիցս զայն տեսնելու գացած են, որոնց մին էր հազարապետ Պ. Թրօթր, որ գնահատած էր զայն մինչեւ 7500 լիրա, խոստովանելով միանգամայն ծերունազարդ վանահօր թէ եւրոպայի թանգարաններուն մէջ հազուագիւտ է սորա նման հնութիւն մը թէ՛ իր գեղարուեստական չինութեամբը, եւ թէ՛ գեղեցկութեամբը։

* * *

Վարագայ Վանուց չուրջն ալ հայ ոսկերչական նմոյշներ կը գտնուին։

1857ին ժամանակները՝ Պարսկաստանէն ուխտաւոր մը կուգայ ի Վարագ, եւ գեղագործ կամ բժիշկ ձեւանալով՝ միշտ Վարագայ լեռը կ'ելլէ, կը չափչփէ, բուժական ծաղիկներ եւ խոտեր հաւաքելու Թէութեամբ։ Սակայն քանի մը օրէն կ'աներեւութանայ ծաղկախոյզ եւ խոտաբան ուխտաւորն։

Ցետոյ կ'իմացուի որ Վարագայ լերան մէջտեղը, Ռոբէրթ-Այլ ըսուած աւերակ եկեղեցիին պատէն պտուկի մը մէջ Թաղուած հազուագիւտ բան մը գտեր տարեր է։ Անտարակոյս՝ այս գիւտն ըրած է յիշեալ ուխտաւոր խաչագողը հին ձեռագիր յիշատակարանի մը մէջ կարդալով եւ օգտուելով անկէ։

Ոչ միայն այսչափ։

Վերին Վարագայ եկեղեցիին աւերակ տեղը՝ մինչեւ այսօր յայտնի է։ Նոյն եկեղեցիին արեւելակողմը, 10 կանգուն հեռու, մեծ ապառաժի մը երեսը խաչ մը փորուած էր, որու ներքեւը երկաթագիր փորագրուած էր՝

ՋՄՐՈՒԽՏ ԹԱԳՈՒ ԱՑՍ

Կ'աւանդուի թէ այս պատմական ապառաժը բաւական ատեն կը պահէ իր մէջ այդ հինաւուրց եպիսկոպոսական գոհարազարդ չաթալ-թագը, մինչեւ որ օր մը՝ մագաղաթեայ ձեռագիր Աւետարանի յիշատակարանի մը մէջ, հայ մը կը կարդայ եւ մէկ քանի ընկերներուն կը բացատրէ վերոյիշեալ վիմագրոյժ խոհրդաւոր վերտառութիւնը։

Հետախոյզներու կողմանէ նոյն ապառաժին վրայ բաւական աշխատութիւն թափուելէ վերջ, գաղտնիքը ի յայտ կուգայ, եւ կը բացուի ապառաժին մէկ խոռոչաձեւ պոչբերդ-նիշը՝ ուր զետեղուած էր ըմբոխտ Թագը։

Այդ բրածոյ պատմական գոհարեղէնը, եպիսկոպոսական կամ հայրապետական խոյրը, անմիջապէս անյայտ կ'ըլլայ։

Վարագի մրարանները նոյն ատեն իսկոյն իրազեկ կ'ըլլան թէեւ իրողութեան եւ կը սկսին փնտռել Վանի մէջ, բայց ի՞նչ օգուտ, չաթալ-թագը Պարսից սահմանագուխէն անցուելով՝ փոխադրուած էր Եւրոպա։

Արդեօք ո՞ր հարուստ թանգարանը խլեց այս զմրուխտ չաթալ-թագն ալ։

Ա. Ց. ԱՑՎԱՉԵԱՆ

ԳԸՆԱԼԸՐ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՊԱՐՏՔԸ

Հանգուցեալ Իսթիմարաճեանի ժառանգորդներուն՝ Գընալը կղզիի վրայ ուղեցած առնելիքին խնդիրը ժամանակ մը ի վեր Վարչութեան սեղանին վրայ է։ Այդ առնելիքին նկատմամբ Գընալըի Թաղական խորհուրդը հետեւեալ նամակը ուղղած է Վարչութեան, որ բոլորովին նոր կերպարան մը կուտայ գործին.

«Աղգ. Կեդր. Վարչութեան Տնտեսական Պատուարժան խորհուրդը մարտյոս մայիս 15 ամսաթիւ եւ 325 Թուահամար պաշտօնագրով կը հրաւիրէր խորհրդոյս գիւանն ներկայ գտնուիլ իւր գումարման հանգուցեալ Բարթիկ Իսթիմարաճեանի խնդրոյն կարգադրութեան համար։

«Խորհուրդս փութաց իւր Ա.ութենապետին Տնտես. Պատ. խորհրդոյ այդ հրաւէրին եւ յայտարարել թէ պատրաստ է իւր աջակցութիւնը ընձեռել այս խնդրոյն կարգադրութեան համար, սակայն դժբաղդաբար բան մը չէ կարող ընել, վասն զի բոլորովին անտեղեակ է խնդրոյն մանրամասնութեան՝

ՍԵՓԱԿԱՆ ԴԱՀԻՃԱԿԸ

Ս. ՕՀԱՆՋԱՆՅԱՆ

Երեսունվրկ Ֆրանկ Ս. Օհանջանյան Մարիամի ամուսին եւ Ֆրանկ Ս. Ոսկանի մայր Տիկին Մարիամ Ոսկանեան ծնեալ Ֆրանկ Ս. Ոսկան-Ֆրանկ Ս. Ոսկան եւ Ֆրանկ Ս. Ոսկան կրտսեր որդիք Ֆրանկ Ս. Ոսկանի եւ Ֆրանկ Ս. Ոսկանի հարսնացուն Ֆրանկ Ս. Ոսկանի քոյր Ֆրանկ Ս. Ոսկանի եղբայր

ՀԱՅԿԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՄ Գ.

Ասոր յաջորդ ժամերը շատ դանդաղ անցան. ես ոչինչ կրցայ ընել, ոչ ալ կրցի ուտել. ինծի համար ամէն բան վերջացած էր. ես ալ մեռած էի. ես ալ կորսուած էի. ես ալ ամէն բանէ զրկուած էի. ես ալ ամէն բան կորսնցուցած էի. ես ալ ամէն բան կորսնցուցած էի. ես ալ ամէն բան կորսնցուց

ՆՈՐՈՒԻՉ ԻՒՆԻՐՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐՈՒԻՉ ԵՒ ԼՈՆՏՈՆ, ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1797 Ի Ն

Ապահովագրեալ գումար	7,250,000,000 ֆրանք
Վճարեալ վնասք	225,000,000 „
Տարեկան հասոյթ	20,000,000 „
Պահեստի դրամ	53,000,000 „

Այս ընկերութիւնը, որ դարէ մը ի վեր հիմնուած, համբաւաւոր է վնասները կարգադրելու իր ա-րագ եւ ուղղամիտ եղանակին համար ; թէ՛ քաղաքին եւ թէ՛ արուարձաններուն մէջ չատ չափաւոր դներով կ'ապահովագրէ անշարժ կալուած, կարասի, ապրանք եւայլն ։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել Թուրքիոյ ընդհանուր գործակալին. Կ. ԳՈՒԴՈ

67 եւ 69, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա

ՇԱՆ. Ապահովագրութեան պայմանները Թուրքերէն լեզուով թարգմանուած են մուրհակներուն վրայ ։

ԼԸՆՏԸՆ ԲՐՈՎԻՆՇԻԼ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1860 Ի Ն ԼՈՆՏՈՆ

Ստորագրուած դրամագլուխ	25,000,000 ֆրանք
Պահեստի դրամ	5,800,000 „

Այս ընկերութիւնը չատ չափաւոր գներով կ'ապահովագրէ առագաստանաւով եւ շոգենաւով ղրկուող ամէն տեսակ ապրանք, դրամածրար, արժէթուղթ եւայլն ։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել Թուրքիոյ ընդհանուր գործակալին ։

Կ. ԳՈՒԴՈ

67 եւ 69, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա

Ա. ՄԱԹԷ

ՓՆՏՈՒԷ ԿԻՆԸ

Զ.

ԹՈՒԱԴԷՄ ԿԻՆԸ

Քանի մը ժամ, քանի մը օր, կամ քանի մը շաբաթ անկեղծ քմահաճոյք մը ունեցած կ'ըլլան, որ կ'անցնի ։

Տիկինը կը շարունակէ տեսնել արդի հոմանին, որովհետեւ յարաբերութիւններին խզելու համար պատրուակ, կամ պէտք եղած յանդգնութիւնը չունենար ։ Արդէն անոր իրաւունքը անցուցած է անոր յաջորդողին վրայ, որուն հետ ընտանեբար կը տեսակցի, և որովհետեւ այս խաղը գինքը կը զուարճացնէ, կ'երկարէ զայն ։ Այս կերպով հոմանի մը կայ միշտ ձեռքին տակ. մէկ սիրահարը միւսը կը հրէ. ինքը կը նմանի նարնջենիի մը որ թէ ծաղիկ թէ պտուղ կուտայ. յայտնի սիրահարը պտուղն է որ քիչ ատենէն պիտի իյնայ, կամ պիտի քաղուի ու վաճառանոց ղրկուի ։ Նորը, որուն հետ գաղտնաբար կը տեսակցի, ծաղիկն է որ պտուղ պիտի ըլլայ իր կարգին ։

Գալով մարդուն՝ ընդհանրապէս միեւնոյն խաղը կը խաղայ ան ալ, բաւական է որ լրջօրէն սիրահարած չըլլայ, ինչ որ հաղուագիւտ է եւ միշտ ապացոյց է ոչ միայն սրտի, այլ և մտքի տեսակ մը բարձրութեան ։

Աւասիկ ինչո՞ւ համար, սիրելիդ իմ տիկին Պէռդրան, կը հարցնէի ձեզի թէ այս ժամադրութիւն տուող անձերը ձեր դիտողութեանդ նայելով, իրար կը սիրէի՞ն լրջօրէն, և կամ թէ փոխանցման չրջանին մէջ էին ։

Եւ Պ. Բրէնպորնները լայն չունէ մը առաւ այն երկար ճառէն եւ քը արտասանած էր ժպտով մը չուրթերուն վրայ, բայց երբեմն երբեմն դառն շեշտով մըն ալ, որ, կը ցուցնէր թէ ինքն ալ այդ ճամբէն անցած էր, թէեւ տըդեղ, թէեւ ոստիկան ։

Տիկին Պէռդրան ուշադրութեամբ մտիկ ըրած էր ինքն այնպիսի ժպտով մը որ պատասխանել կուզէ. " Սա մարդը զիս ճանչցաւ ,,։

—Սենեկապանուհի եղած եմ շատ աչխարհիկ կիներու քով, ըսաւ Նրբամիտ ակնարկով մը, եւ կը հասկնամ ի՛նչ ըսել կուզէք. շատ անգամներ տեսած եմ ինչ որ հիմա բացատրեցինք ։

—Ուրեմն ։

—Ուրեմն, պիտի ըսեմ որ մարդը կը պաշտէր կինը ։

—Ինչէ՞ն կրցաք հասկնալ ։

—Ամէն բանէ։ Սիրող մարդ մը, հը՛, առաջին նայուածքին կը հասկըցուի ։ Ամենէն առաջ իր աճապարանքէն ։ Իր յուզուած խռոված կերպարանքէն երբ բանալին առնելու կուգար. իր մանրամասն յանձնարարութիւններէն որ երբ կինը դայ, բանի մը պէտք չունենայ, որ սենեակը կարելի եղածին չափ հանգստաւէտ ըլլայ ու գեղածիծաղ։ Ամէն անգամուն հետը փունջ մը կը բերէր ։ Երբ կը մեկնէր եւ բանալին հոս կը ձգէր իր աչքերը իր հրճուանքը կը պատմէին ։ Ո՛հ, կը սիրէ՛ր զայն, կ'երդնում որ կը սիրէր զայն ։

—Հապա կինը ։

—==—

է ·

ՈՒՐ ԲՈԼՈՐ ԱՆՑԵԱԼ, ՆԵՐԿԱՑ ԵՒ ԱՊԱԳԱՑ ԲԱՐՈՑԱԽՕՍՆԵՐԸ ԻՐԱՐ ԿԸ ԽԱՌՆՈՒԻՆ

Տիկին Պէռդրան վարանեցաւ և մտածելու ձեւ մը առաւ ։

—Է՛, հարցուց դարձեալ Պ. Բրէնպորնները, ձեր լուռթիւնը պատասխա՞ն է արդեօք ։

—Ո՛չ, ո՛չ բոլորովին, պարոն, յառաջ բերաւ Ռոզալի, սա կայ որ այս կինը անգամ մը միայն տեսայ ։

—Այդ կը բաւէ ։

—Ջէ՛, միշտ չբաւեր ։ Կիները, դիտէ՞ք, մարդերէն աւելի լաւ կը ծածկեն իրենց տպաւորութիւնները ։

—Այդ հանրածանօթ բան է ։

—Ճշմա՛րիտ ։

—Այն անգամուն որ տեսաք գինք երբ իր սիրահարը կը սպասէր, քանի որ ինքը առաջ եկած էր, եւ վերջապէս սիրահար մըն էր իր սպասածը, այդ անգամուն բան մը չդիտեցի՞ք ։

— Ո՛չ, պարոն ։ Խաղաղ դէմք մը ունէր, ու ժպտուն. ըստ երեւութին հանգիստը տեղն էր. միայն չփոթութեան չնչին թեթեւ գոյն մը ունէր ։ Ցայտնի էր թէ աւելի դոհ պիտի ըլլար եթէ իրեն քով չերթայի. բայց որոշումը տրուած էր, եւ չէր ուզեր իր դժգոհութիւնը յայտնի ընել ։

—Ո՞ւր է ամէնը ։

—Է՛հ, այո՛, պարոն ։

—Կեցէք նայինք ։ Դուրսէն եւ կած ամենաւշադրկի ձայնին գլուխը կը տնկէ՞ր, կը սարսռա՞ր, կամ թէ աչքը դուռին կը դարձնէ՞ր, գոյնն ու դիրքը կը փոխէ՞ր, դիտեցի՞ր ասանկ բան մը ։

—Ոչ ։

—Ըսիք թէ ձեր մտած ատեն կը կարդար ։

—Այո՛, պարոն ։

—Լրջօրէ՞ն, ուշադրութեա՞մբ ։

—Այնպէս կ'երեւնար ։

—Ցանկարծակի ոտքի ելա՞ւ, երբ դուք դուռը բացիք ։

—Ոչ, բնաւ ։

—Ի՞նչպէս նստած էր ։

—Թիկնաթոռին վրայ ։

—Այո՛, հասկցայ, բայց ո՞ր տեղը ։

—Հո՛դ, վառարանին քով ։

(Շարունակելի)

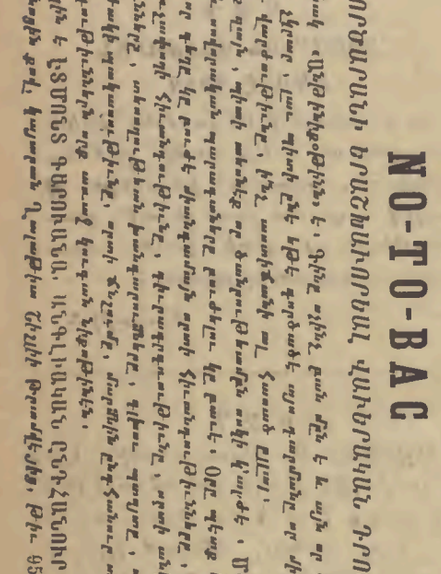

Ղալաթիա, Խավեար խան, թիւ 10

LE CAPITAL ԼԸ ԳԱԲԻԴԱԼ

(ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ)

Ինայողութեան ընկերութեան վան կամ թեան գրասենեակ

23, տ'Ալճէրի փողոց եւ 4 Սէնթ Քաթէրին փողոց, ի Լիօն ։

Ընդ հովանաւորութեամբ Ֆրանսական պետութեան հաստատեալ ըստ 1868 յունվար 22ի դիտման օրինաց ։

ԱՊԱՀՈՎԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 15,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՆՊԱՏԱԿ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լը Գաբիթալը դիւրութեամբ պզտիկ խնայողութիւններ ընդ առնելու նպատակով հաստատուած րլլալով արագապէս զարգացած է ։ Իր նպատակն է օրաչեալ պայմանաժամի մը մէջ դրամագլուխներ կազմել կանխաւ որուելիք հատուցումներով ։

Ընկերութիւնը ապահովագրելոյն կը յանձնէ ապահովագրեր (police) թէ ի փոխարէն կանխիկ վճարի մը եւ թէ ամսական խիստ դիւրամատչելի վճարումներու (ամսական մէկ ֆրանքէ սկսեալ եւ աւելի) ։

Պէտք չէ չփոթել ընկերութեան գործառնութիւնները այնպիսի վիճակահանութեանց հետ որոնց տոմսերը վիճակահանութենէն վերջ արժէք մը չունին, ընդհակառակը քիչ մը առաջ կամ քիչ մը վերջը ամենքն ալ պիտի ստանան մեր մօտ ապահովեալ դրամարը ։

Ընկերութեան Դրամատուներէն. Գրէտի Լիօնէ. — Սօսիէթէ Լիօնէզ աը Տէպօ եւ աը Գօնթ Գուրան. —Բօպէն, Բօնտէլ եւ Ընկ.—Գանք աը Ֆրանս ։

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ (GARANTIES)

Լը Գաբիթալ այն միակ հաստատութիւնն է, որ իր պահեստի դրամը տէրութեան երաշխաւորութեան տակ գտնուող արժեթղթերու փոխանակելէ վերջը գանձք յատնուն ընկերութեան պահեստի դրած է «Գանք աը Ֆրանս»ի դրամատան Լիօնի մասնաճիւղը ։

Ամէն բաժանորդ կրնայ վերոյիշեալ դրամատունէն ստուգել եւ ճշդել այս պահեստից գոյութիւնը ։

Մանրամասն տեղեկութեանց եւ բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Գ. Ա. ՍԱՐԻ եւ Վ. ՍՐԱԳԵԱՆ Տնօրէնք համայն օրէնսդիր ։

Միջնորդք պարտին երաշխաւորութիւն մը ցոյց տալ ։

Գաւառաց համար գործակալութիւն ստանձնել փափաքողք պարտին դիմել Աբեւելեան անօրէնութեան ի կ. Պոլիս, Գալաթա, թիւ 13, Թօմխօն Խանի մեծ դրան ճիշդ դէմը ։

SOCIÉTÉ MUTUELLE FRANÇAISE

ՍՕՍԻԷԹԷ ՄԻՒԹՈՒԷԼ ՖՐԱՆՍԷԶ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ

Կեդրոնատեղին է ընկերութեան՝ Գա տ'Աբթան Փողոց, Լիէն (Ֆրանս) թիւ 2

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 11,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՆՊԱՏԱԿ. — Սօսիէթէ Միւթիւել Ֆրանսէզ ընկերութիւնն, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում մը ունեցած է ։ Իր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ, եւ կամ պայմանաժամէն իսկ առաջ վերադարձել դրամագլուխը ։ Մուրհակներ կուտայ թէ՛ ի փոխարէն միակ վճարի մը եւ թէ՛ ամսական համեստ վճարներու. (կարելի է ստորագրուիլ ամսական մինչեւ մէկ ֆրանքէ սկսեալ) ։

ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՔ. — Սօսիէթէ Միւթիւել Ֆրանսէզ ընկերութեան գործառնութիւնք բազմատիպ են, ինչպէս չարժական արժէից եւ փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մը վերադարձումն. մանկանց համար օժիտք, հանգուցեան մնուցիկ ծերութեան համար, ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն ։

Մանրամասն տեղեկութեանց եւ բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Գ. էրնէսթ Կլավանի, ընդհանուր տնօրէն համայն Արեւելքի, կ. Պոլիս Գալաթիա Գարաքէօյի հրապարակ Սըվաճը օղլու Խան ։

ՇԱՆՕԹ.—Գաւառներու մէջ գործակալութիւն ընել փափաքողք, ինչպէս նաեւ միջնորդք պարտին վերոյիշեալ հասցէին դիմել եւ երաշխաւորութիւն ցոյց տալ ։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՕՐԷԻՑ

ՄԱՔԼՈՒՔՄԵԱՆ ԵՒ ՄԻՆՔԱՆՔԵԱՆ

Մոթոկրոս Ս. Փրնէ
Ադէ. Հէ-ան-դանօզ

Գալէա, Գահվէ-Գիֆօ
Մէյսոնէօնէվ Թօղոց Թիւ- 21

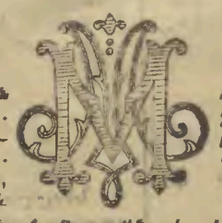

Մեր արտադրութեանց ամէն տեսակ քիմիական և գեղագործական արտադրութեանց. Սիւլֆաթ տը գինին անգլիական և գաղղիական առաջնակարգ գործարանաց. Նորվեկիոյ Մօրթ ձկան Հարազատ իւղ, պատրաստ գեղօրայք գաղղիական և քիմիական գաւառու գործածական ուսմանց համար ամէն տեսակ ապակեղէն և այլ գործիքներ։ Կալվանոյի համար գործիք և գեղօրայք և այլն և այլն։

անգլիական, հանքային ամենաթարմ ջրեր գաղղիական և հնդկաբարեան, լաւ տեսակ գինիներ և գօրաւոր ամէն տեսակ գինիներ, Ջուլեպերիական Լիմոնէթի հակաենթական վիճաբուժական բաժակներ։ Վարժարանաց

Ապրանք մատաղ. Գին չափաւոր

Ե. Գ.—Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք ընդ փոթ կը կատարուին և ամենալաւ Կըլըճ անգլիական նոր խաւաքարտներու մեծ տաւղ։

Տպագոց համար կովու Թարմ գաւառատ, զոր Գալոց և գաւառաց բժիշկք փորձով հաստատած են։

ԹԵՐԹՕՆ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի (12)

NO-TO-BAC

ԳՈՐԾԱԾՈՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՄԵՆ ՄԱՐԴ ԿՐՆԱՅ ԱՆՀԱՆԳԻՍՏ ԱՆՑՆԵԼ ԱՆՈՐ ՀԱՆԳԻՍՏԱՑՈՒՑԻՉ ՀԱՐԱՏԱՊՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ՈՐ ՄԻՆՉ ԿԸ ՀԱՍՆԻ ԱՆՈՐ ՀԱՆԳԻՍՏԱՑՈՒՑԻՉ ԱԶԴԵՑՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ ՄԻՆՉ ԱՆՈՐ ՀԱՆԳԻՍՏԱՑՈՒՑԻՉ ՈՒԺԸ ՉԻ ՎՆԱՍԻ ՄԱՐԴՈՒ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ։ ՆՈ-ԹՕ-ԲԱՔ ԿԸ ՀԱՆԳԻՍՏԱՑՆԷ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ԵՒ ԱՆՀԱՊԱՂԱՍ ԿԵՐՊՈՎ ՄԸ ՈՐ ՉԻ ՎՆԱՍԵՐ ՄԱՐԴՈՒ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ։ ՆՈ-ԹՕ-ԲԱՔ ԿԸ ՊԱՀՊԱՆԷ ՄԱՐԴՈՒ ՄԱՐՄՆԻՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ՈՐ ՉԻ ՎՆԱՍԵՐ ՄԱՐԴՈՒ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ։ ՆՈ-ԹՕ-ԲԱՔ ԿԸ ՊԱՀՊԱՆԷ ՄԱՐԴՈՒ ՄԱՐՄՆԻՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ։ ՆՈ-ԹՕ-ԲԱՔ ԿԸ ՊԱՀՊԱՆԷ ՄԱՐԴՈՒ ՄԱՐՄՆԻՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ։

Ղալաթիա, Խավեար խան, թիւ 10